

BINNENLANDSE VEILIGHEIDSDIENST

MAANDOVERZICHT

No. 10-195 3

B I N N E N L A N D S E V E I L I G H E I D S D I E N S TV E R T R O U W E L I J KMaandoverzicht no. 10 - 1955I N H O U D

I	Communisme Internationaal	Blz.	1
II	De activiteiten der C.P.N. en haar hulporganisaties	"	5
III	Activiteit van Indonesiërs, Chinezen, West-Indiërs etc.	"	23
IV	Agenda	"	25
V	Overzicht der stakingen in de maand oktober 1955		

HOOFDSTUK I - COMMUNISME INTERNATIONAAL

Genève II - 1955

De besprekingen der ministers van buitenlandse zaken, Dulles, Molotow, MacMillan en Pinay, voortgekomen uit de conferentie op het hoogste plan van de Grote Vier in juli 1955, duurden voort bij het afsluiten van dit overzicht. Er werd gedokterd aan een daadwerkelijke politiek ten gunste van de Europese veiligheid en de daarmee onverbrekkelijk verbonden kwestie-Duitsland.

Onder de bescherming van de in juli '55 opgeroepen en bovenal door de communisten uitbundig geprezen "geest van Genève" zouden de vier ministers in deze herfstconferentie moeten trachten een verdere internationale ontspanning te helpen bevorderen.

Deze geest van samenwerking, gegrondvest op het beginsel van de vreedzame co-existentie, werd al bij het begin van het overleg op een zware proef gesteld. De inmiddels gerezen moeilijkheden hebben ten overvloede aangetoond, dat Moskou consequent blijft pogen de politieke en militaire eenheid van het westen te verzwakken.

De koude oorlog

Voortdurende spanningen ten spijt handhaaft de communistische propaganda de bewering, dat de koude oorlog, dank zij de geest van Genève, is geëindigd. De volkeren, aldus het beoog, zullen een opnieuw uitbreken ervan verijdelen.

Toch leek het er nu in Genève op of het in de laatste jaren door Moskou met zoveel zorg opgebouwde glimlach-offensief door niemand minder dan Molotow werd belaagd. Zijn grimmige verwijten richtten zich tegen de westerse gesprekspartners, die volgens hem hun beleid op kracht blijven baseren.

De Russische minister van buitenlandse zaken, wiens jongste houding zelfs herinneringen oproep aan de onberekenbare methodiek van Stalin, volgde/- ondanks de schijn van /echter het tegendeel - stipt de politieke lijn, die de collectieve leiding van het Kremlin al geruime tijd tevoren had uitgestippeld. De Sowjet-Unie waarschuwde immers herhaalde malen en bij voortduring dat de Parijse Verdragen een onoverkomelijk beletsel zijn voor het sluiten van een voor geheel Europa werkzaam veiligheidspact en een niet minder grote sta-in-de-weg voor de Duitse hereniging.

In de zitting van woensdag 3 november j.l. keerde Molotow zich te Genève opnieuw tegen de mogelijkheid om een verenigd Duitsland te remilitariseren en in militaire groeperingen te betrekken, aangezien dit z.i. fundamenteel in strijd is met de kern van de gehele zaak: de plicht om Europa's veiligheid te waarborgen. Voor de Europese staten, die het meest onder de Hitler-agressie geleden hebben, is z.i. het verlangen naar Europese veiligheid van beslissende betekenis bij het beraad over de toekomst van Duitsland.

Zonder een enkele concessie te doen beriep Molotow zich op de verlangens der Europese volkeren, die z.i. terecht hun vreedzame ontwikkeling gewaarborgd willen zien tegen de dreiging van een derde bloedige en nog grotere verwoesting brengende oorlog.

Duidelijk ging achter dit vredesthema beduchtheid schuil voor een te herenigen Duitsland binnen de sfeer van het Westen. Moskou waakte ook hier allereerst voor het behoud van machtsposities, die het communisme tijdens en na de tweede wereldoorlog achter het IJzeren Gordijn en in de thans souverain verklaarde Duitse Democratische Republiek wist te vestigen.

In dezelfde rede van 3 november j.l. te Genève had minister Molotow verklaard, dat ook het normaliseren van de betrekkingen der vier mogendheden met de beide delen van Duitsland - de D.D.R. en de Bondsrepubliek - van grote betekenis is voor een regeling van het Duitse vraagstuk. (Zoals bekend, weigeren de westerse Grote Drie, alsmede het Adenauerbewind, de souveriniteit van de Duitse Democratische Republiek te erkennen.). Maar, zo merkte Molotow verder op, hier op onze conferentie konden wij het niet eens tot een accoord brengen om vertegenwoordigers van de beide Duitse staten te horen. Is het soms normaal, zo vroeg hij zich af, dat tot heden nog niet eens de eerste stappen konden worden gezet ter toenadering van de beide delen van Duitsland?

Omdat de Sowjet-Unie er bij monde van Molotow prijs op zeide te stellen, dat de "democratische en sociale hervormingen van de D.D.R." ongerept blijven, verwierp hij zonder meer het westerse voorstel om in 1956 in geheel Duitsland vrije verkiezingen te houden. Het Westen ging op zijn beurt niet in op het Sowjet-plan om als "overgangsmaatregel" naar een latere éénwording allereerst een z.g. Nationale Raad voor geheel Duitsland te vormen.

Uit dit laatste voorstel werd nogmaals duidelijk, dat Moskou onder de huidige omstandigheden weinig geïnteresseerd is in een samenvoeging van het verdeelde land met behulp van wezenlijk vrije verkiezingen. Het Kremlin is echter wel zo voorzichtig om deze tegenzin in een snelle hereniging te camoufleren met zijn bekende algemene vredesleuzen.

Socialisme en communisme

De bewering, dat de buitenlandse politiek der Sowjet-Unie in hoofdzaak wordt geïnspireerd door de binnenlands-politieke noden en noodzakelijkheden zou onder de huidige omstandigheden op haar geldigheid in algemene zin kunnen worden getoetst.

De U.S.S.R staat momenteel voor gewichtige beslissingen in het binnenland, na de reeds getroffen reorganisatie op het terrein van de lichte en zware industrie en van de landbouw en veeteelt.

In februari 1956 zal het twintigste Congres der C.P.S.U. bijeen komen. Op die Partijdag, waarvoor ook internationaal belangstelling wordt gevraagd, zal het stadium van de "socialistische opbouw" der U.S.S.R. voor voltooid worden verklaard. Deze afsluiting zal worden gevolgd door de afkondiging van een nieuw ontwikkelingsstadium in de geschiedenis der Sowjet-Unie.

Een volgende en belissende fase, die stellig weer andere zware offers van de Sowjet-volkeren gaat eisen, zal op de XXe Partijdag officiëel worden ingeluid, te weten de "overgangsperiode naar het communisme". Het betreft hier een besluit van verstrekkende betekenis, niet het minst op het terrein van de wereldbeschouwing en de partij-doctrine. Klaarblijkelijk zijn met het oog daarop onlangs enige principiële gestelde publicaties verschenen. De communistische machthebbers hebben daarin duidelijke taal gesproken, kennelijk in het bijzonder bestemd voor de eigen aanhangers. Wanneer officiëel vaststaat, dat het socialistische systeem al enige tijd voltooid werd, dan is nu het moment aangebroken om aan te geven, welke weg in de toekomst moet worden ingeslagen.

Dit is gebeurd in het te Moskou verschijnende partijtijdschrift "Kommunist", nr. 14, 1955, een blad dat tot heden voor het internationale communisme bijzonder gezaghebbend is gebleken. Het bracht twee opzienbarende publicaties, n.l. een hoofdartikel en een op 16 september 1955 gedateerde brief van Molotow. De Russische minister herroept daarin een "theoretisch-onjuiste" en "politiek-schadelijke" uitspraak. Het geldt speciaal een passage uit een rede, welke Molotow op 8 februari 1955 - de dag van Malenkow's aftreden als minister-president - in de zitting van de Opperste Sowjet der U.S.S.R. heeft gehouden. In zijn brief herhaalt Molotow het gewraakte fragment, dat als volgt luidt:

"Naast de Sowjet-Unie, waar de grondslagen der socialistische maatschappij reeds zijn gelegd, zijn er ook enige volks-democratische landen, die pas de eerste, maar bovenal belangrijke schreden in de richting van het socialisme hebben gezet."

Molotow besluit zijn "ingezonden schrijven" aan de redactie van "Kommunist" met de zelfcritiek, dat de politieke schadelijkheid van deze formulering daarin is gelegen, dat zij verwarring in de ideologische kwesties doet binnendringen, de besluiten van de Partij met betrekking tot de kwesties van de opbouw der socialistische maatschappij in de U.S.S.R. weer spreekt en voorts in twijfel trekt, dat inwezen de opbouw van de socialistische maatschappij in Rusland reeds een feit is.

Onder het regime van Stalin zou een dergelijke verklaring in het openbaar persoonlijk onheil hebben betekend. De tegenwoordige afwikkeling van een zodanige aangelegenheid behoeft blijkbaar het individu niet direct te schaden. De huidige positie van oud-premier Malenkow toont dit mede aan.

De voorspelling in de westerse pers over een mogelijk spoedig verdwijnen van Molotow van het politieke toneel -waarbij vooral wordt gewezen op diens zelfcritiek- doet wat ongefundeerd zoal niet voorbarig aan, temeer omdat daarbij waarschijnlijk niet kan worden beschikt over voldoende kennis van hetgeen zich in de Sowjet-Unie achter de schermen afspeelde.

De erkenning van zijn "ideologische fout", waartoe de collectieve leiders de oude Stalin-paladijn Molotow waarschijnlijk hebben genoopt, is, evenals de affaire-Malenkow, een publieke kwestie geworden, die niet alleen in het officiële scholingsorgaan "Kommunist" aan de orde kwam, maar kort daarop eveneens in het op aanzienlijk ruimere schaal verspreide partijdagblad "Prawda".

In het vlijmscherpe hoofdartikel van "Kommunist" wordt niet rechtstreeks verwezen naar Molotow's brief, die, zoals bekend, in hetzelfde nummer is afgedrukt. Ook de "Prawda" maakt in zijn beschouwing geen gewag van de brief en noemt Molotow evenmin.

Het artikel in "Kommunist" is een uiterst zorgvuldig uitgesponnen leerstuk van lange adem, waarin weinig of niets aan de improvisatie is overgelaten. De strekking ervan is een vermaan tot standvastigheid in de beginselen, gepaard aan soepelheid in de buitenlandse politiek. Het wordt o.m. een onding genoemd de theorie van het leven te scheiden en pogingen te ondernemen zich aan het dogma vast te klampen. De communistische partij, zo wordt uitdrukkelijk vastgesteld, bekijkt de vraagstukken van het internationale leven van het standpunt van het scheppende Marxisme. De beschouwing is politiek rechtzinnig, want er wordt verder o.m. gerept over de voortschrijdende verdieping van de algemene crisis van het kapitalisme en over het beginnende verval van het imperialistische koloniale stelsel.

De buitenlandse politiek der C.P.S.U. stoelt, volgens "Kommunist" op de Leninistische beginselen van de strijd voor de vrede en de wedijver tussen het socialistische en het kapitalistische systeem.

De kritiek van "Kommunist" keert zich, bedektelijk, tegen bijkomende verschijnselen van verstarring, die zo kenmerkend waren voor het buitenlands-politieke beleid gedurende de laatste levensjaren van Stalin. Men zou er uit kunnen afleiden, dat zijn opvolgers thans in het algemeen de voorkeur blijven geven aan een elastischer methodiek. Daarbij behoeft Moskou, evenals in het verleden onder Stalin, het element der (onaangename) verrassing geenszins te versmaden, zoals het jongste optreden van Molotow te Genève zou kunnen aantonen.

De elementen van onberekenbaarheid en verrassing hebben in de Russische politiek ook vóór Lenin en Stalin bij tijd en wijle een niet onbeduidende rol gespeeld. Dit nog eens te constateren wil echter geenszins zeggen, dat de huidige leiders van het Sowjet-rijk een dergelijke methodiek opnieuw tot regel zouden willen verheffen.

Ook het hier besproken "Kommunist"-artikel zou aanwijzingen kunnen verschaffen, dat het Kremlin aan een ruime armslag in internationale zaken de voorkeur geeft boven straffe methoden, die de tegenpartij alleen maar kopschuw kunnen maken.

HOOFDSTUK II - DE ACTIVITEITEN DER CPN EN HAAR HULPORGANISATIES.

C.P.N.

De partijkoers na terugkeer van Paul de Groot.

Paul de Groot, die op 18 oktober 1955, na een bijna 3 maanden lang verblijf in de Sowjet-Unie en China, in ons land terugkeerde, is er kennelijk vrij snel in geslaagd de balans van het tijdens zijn afwezigheid gevoerde beleid op te maken en de koers van de partij voor de nabije toekomst vast te stellen. Reeds in "De Waarheid" van 3-11-55 verscheen de mededeling, dat het Dageelijks Bestuur na een uitvoerig beraad over de diepgaande - sinds de conferentie van Genève in juli j.l. aan de dag getreden - veranderingen in de internationale situatie heeft besloten tot een nieuwe aanpak van de taak van de partij bij de oplossing van de dringende problemen van het Nederlandse volk. Er wordt een vergadering van het partijbestuur belegd om de stellingname van de partij onder de nieuwe omstandigheden te bepalen.

"De Waarheid" (8-11-55) mag in een replek op een artikel in Het Vrije Volk dan wel het tegendeel beweren, het is duidelijk, dat met een definitief stelling nemen ten aanzien van de doorwerking van de nieuwe politiek van de Sowjet-Unie op de koers van de Nederlandse partij (zie ook MO 7/8 en 9) is gewacht, tot Paul de Groot was teruggekeerd.

Uit wat in "De Waarheid", na Paul de Groot's terugkeer is gepubliceerd, vallen al enige conclusies te trekken omtrent de richting, waarin de "nieuwe aanpak" zal gaan.

Het lijkt niet waarschijnlijk dat er verandering zal komen in het grove - in het Beginselprogramma 1952 vastgelegde - patroon van de communistische tactiek, t.w. strijden voor de eenheid van socialisten en communisten en de eenheid van de arbeidersklasse om te komen tot een nationaal eenheidsfront, dat Nederland zal bevrijden uit de "Amerikaanse slavernij".

Echter kunnen wel kleurschakeringen in dit patroon wat anders worden belicht.

Een dergelijke belichting geeft een artikel op 22-10-55 van Waarheid-redacteur Aaldert Blokzijl, waarin aandacht wordt geschonken aan een tweetal studies van de Chinese communistenleider - thans president van de Chinese Volksrepubliek - Mao Tsetoeng.

Enige passages uit deze studies aangehaald - o.m. voor een langdurige samenwerking van partijen en groeperingen in het eenheidsfront is het noodzakelijk dat deze elkaar helpen en concessies doen en dat de klassenstrijd moet worden ondergeschikt gemaakt aan de nationale strijd - doen vermoeden, dat de CPN in de komende tijd het hoofdaccent niet op het voeren van de klassenstrijd zal leggen.

Aaldert Blokzijl zegt met nadruk, dat ook de CPN de opvatting is toegedaan, dat de politieke en economische eisen in een bepaald historisch tijdsverloop voor alles moeten voldoen aan de voorwaarde de samenwerking niet te verstoren.

De Nederlandse communisten willen, aldus Blokzijl, in de samenwerking niet de andere partijen vernietigen. Zij willen met hen samenwerken voor dat ene grote doel: de gevaren voor ons land, bedreigd door nazi-Wehrmacht en atoomoorlog, af te wenden. De CPN is bereid voor dit doel offers te brengen en concessies te doen.

Een ander in "De Waarheid" te onderkennen aspect is de nadrukkelijke propaganda voor een soort neutralisering van Nederland. De gedachte, dat Nederland het in een neutraliteitspositie moet zoeken, lijkt de achtergrond van een artikel van Paul de Groot (5-11-55) over de buitenlandse politiek van de C.P. China. Zij spreekt echter nog duidelijker uit een ongesigneerde beschouwing in "De Waarheid" van 3-11-55 over het door Molotow in Genève ingediende voorstel t.a.v. een Europees Veiligheidspact om in Europa een zone - omvattende de Duitse Bondsrepubliek, de DRR alsmede hun buurlanden of een aantal daarvan - af te bakenen, waarin de bewapening beperkt en gecontroleerd wordt.

Appellerende aan mogelijk in het bijzonder in kringen van handel en industrie veronderstelde gevoelens omtrent de historische rol van Nederland als verbindingsschakel tussen de landen wordt er in dit artikel "Nederlands grote kans" op gewezen van welk enorme betekenis de realisatie van dit voorstel van Molotow voor Nederland kan zijn.

Voor de handel en de uitvoer van onze nationale producten zouden er nieuwe mogelijkheden komen; de vermindering van de bewapening zou allereerst de volkswelvaart ten goede komen en Nederland zou zich met nog meer kracht kunnen wijden aan zijn positie in de scheepvaart, het verkeer en met name het luchtverkeer. Nederland heeft er, aldus de conclusie, het grootste belang bij een overeenstemming, als door Molotow voorgesteld, te bevorderen. Het is een dringende taak voor alle patriottische krachten en belanghebbenden deze nieuwe mogelijkheden voor land en volk (die een dergelijke neutraliteitspositie van Nederland met zich zou brengen) tot stand te brengen.

In dezelfde sfeer wordt in het novembernummer van Politiek en Cultuur met instemming de visie vermeld van prof. mr. J.A. van Hamel die al eerder gepubliceerd was in de Waarheidsrubriek "Nederland na Genève" op 13-9-55. Prof. van Hamel gaf daar te kennen, dat hoewel de ouderwetse neutraliteit natuurlijk geheel is vervallen en onze situatie thans geen nieuwerwetse neutraliteit met zich brengt, ons toch blijft een zelfstandig en verhelderend inzicht ten aanzien van ons Nederlands staatsbestaan.

De CPN betoont de laatste tijd een opmerkelijke voorliefde voor de uitspraken en opvattingen van deze bekende liberale rechtsgeleerde en oud-hoogleraar aan de Gemeenteuniversiteit van Amsterdam.

Paul de Groot citeerde hem uitvoerig in zijn rede op het 17e Partijcongres in April j.l. en "De Waarheid" wijdde op 8-10-55 een bijzonder vriendelijk artikel aan de persoon van prof. van Hamel bij gelegenheid van zijn 75e verjaardag.

Problematiek.

Dat het de CPN-leiding niet altijd gemakkelijk valt haar volgelingen even vlot te doen wenden en keren als de Sowjet-Unie dit vermag, bewijzen de reacties in de partij naar aanleiding van het vestigen van diplomatieke betrekkingen tussen de Sowjet-Unie en de Duitse Bondsrepubliek en het vrijlaten van de zgn. Duitse oorlogsmisdadigers.

Vele partijgenoten bleken deze politiek van de Sowjet-Unie niet te kunnen rijmen met de heftige, ook door de CPN gedane aanvallen op de "hazi-republiek" van Adenauer, de "uitse herbewapening en het Duitse militarisme, terwijl bij velen ook de felle actie in 1953 tegen de gratieverlening aan Lages nog te vers in de herinnering lag.

Waar het communistische partijdagblad in eerste instantie tegen dit "niet begrijpen" in de partij kennelijk niet rechtstreeks en openlijk, b.v. in een hoofdartikel, stelling durfde nemen, deed het dit volgens een bedekte en al eerder toegepaste methode, nl. door in een naschrift van de redactie op een werkelijk of gecreëerd ingezonden stuk de partijvisie kenbaar te maken.

Deze visie komt hierop neer, dat de vestiging van de diplomatieke betrekkingen en de vrijlating van de krijgsgevangenen moeten worden gezien in het geheel van maatregelen van de zijde van de Sowjet-Unie om het gevaar van een Europese oorlog door Duitse agressie te verminderen. De in de Sowjet-Unie vastgehouden oorlogsmisdadigers werden door de nazi-propagandisten misbruikt om hetze tegen de S.U. te voeren. Nu ze zijn vrijgelaten is aan deze campagne de grondslag ontnomen.

Een en ander is wel een frappant staaltje van communistische logica en van de wijze waarop de communisten het verstaan de (CPN-) huik naar de (Russische) wind te hangen.

Blijkbaar werkte echter het vermelde redactie-naschrift nog niet voldoende. In "De Waarheid" van 29-10-55 verscheen een beschouwing, waarin nog omstandiger gepoogd werd aan te tonen welk een échec het in Moskou afgesloten accoord betekent voor de "Wehrmachtspolitiek".

Er is nog een andere zaak, waarmee de CPN-leiding het niet gemakkelijk heeft. Men is in het juninummer van Politiek en Cultuur in een artikel van F. Baruch - in navolging van de Franse C.P. - met enthousiasme begonnen aan uitvoerige betogen om aan te tonen, dat de "Verelendungstheorie" ook voor Nederland volledig opgaat en de absolute en relatieve verarming der arbeidersklasse in ons land met klinkende cijfers valt vast te stellen (zie ook MO 9/55). Dr. Jules de Leeuwe heeft in Politiek en Cultuur van augustus en september j.l. zijn steentje hieraan bijgedragen.

In het oktobernummer van Politiek en Cultuur staat de redactie van dit - onder leiding van het partijbestuur uitgegeven - maandblad de oude - uit de beginperiode van het ontstaan van de Nederlandse partij bekende - communist en neerlandicus Dr. J.A.H. Knuttel toe kenbaar te maken, dat van de becijferingen van Baruch, die door De Leeuwe gretig werden gehanteerd, niet veel deugt. De bezadigde Knuttel bestrijdt niet de juistheid van de opvatting, dat

ook in Nederland met betrekking tot de arbeidersklasse van absolute en relatieve verarming kan worden gesproken. Wel houdt hij zijn partijgenoten-rekenaars voor, dat men zich moet hoeden voor cijfers, die ook door de arbeiders als overdreven worden gevoeld.

Baruch en De Leeuwe geraken nog meer in het slop, door het aan de mening van Knuttel toegevoegde naschrift van de redactie. De redactie stelt zich aan de zijde van Knuttel en spreekt als haar mening uit dat zijn critiek haar volkomen juist lijkt. Zij acht om een precies cijfer over de verarming sinds 1938 te verkrijgen een nader onderzoek nodig.

Men kan slechts met belangstelling uitzien naar de verdere resultaten van het pogen om te bewijzen, dat de arbeidersklasse in Nederland almaar verarmt. Zelfs niet-economen zullen geneigd zijn te twijfelen aan het welslagen daarvan.

Verder zal het intressant zijn vast te stellen of Baruch en De Leeuwe op een later moment nog de rekening wordt gepresenteerd voor hun onjuist gedocumenteerde vertogen. Wat in dit opzicht in CPN-vaten zit, pleegt veelal niet te verzuren.

Uittreden van J. van Santen en A.J. Koejemans uit de C.P.N.

In de tweede helft van oktober j.l. vroegen diverse Nederlandse dagbladen enige aandacht voor het uittreden uit de C.P.N. van twee leden, die gedurende de eerste na-oorlogse jaren in de voorste gelederen van de partij hebben gestaan. Het betreft de figuren van Joseph van SANTEN, geboren 7-3-1908 te Rotterdam en Anthoon Johan KOEJEMANS, geboren 20-4-1903 te Rotterdam, beiden te Amsterdam woonachtig.

Bij beide gevallen blijkt het beleid van het Partijbestuur te zijn betrokken in verband waarmede het belang om hierop dieper in te gaan ook van meer algemene strekking is.

J.v. Santen stond reeds vóór de oorlog bekend als actief CPN-er. Zonder tot de meest op de voorgrond tredende leiders te behoren, genoot hij in communistische kringen een zeker aanzien. Hij maakte gedurende enige jaren deel uit van het Partijbestuur van de CPN en stond min of meer bekend als de economische deskundige van de partij. Van 1946 tot 1952 had hij voor de CPN zitting in de Eerste Kamer der Staten Generaal en van 1945 tot 1949 in de Amsterdamse gemeenteraad. In 1950 begon zich een controverse af te tekenen tussen van Santen en Paul de Groot. De door laatstgenoemde onderschreven en verbreide communistische leerstelling betreffende de periodiek terugkerende economische crises in de kapitalistische maatschappijvorm, werd door van Santen niet aanvaard. Hij werd naar aanleiding daarvan scherp aangevallen en pleegde, der communistische gewoonte getrouw, wel zelf-critiek, doch deze werd niet afdoende en bevredigend geacht.

Sindsdien geraakte de figuur van Van Santen in partijverband geheel op de achtergrond. Zijn in 1953 aan het Partijbestuur gericht verzoek tot openbaarmaking van door hem op de partijleiding gebrachte critiek (vermoedelijk betrekking hebbende op de economische theorieën) werd afgewezen, waarop omstreeks juli 1955 zijn bedanken als partijlid volgde.

In zijn - late - motivering voor dit uittreden, door het A.N.P. op 21 oktober j.l. gepubliceerd, zegt Van Santen o.a. dat zijn besluit een gevolg is van het ontstaan van een morele kloof, die langzamerhand via een principiële verwijdering was gegroeid tot een organisatorische afscheiding. De angst van de partijleiding voor critiek werd destijds door hem ten onrechte beschouwd als een toevallig gebrek van een even toevallige partijleiding. Later was hem duidelijk geworden, dat /geen vrijheid tot critiek gedooft, zelfs niet op basis van het Marxisme-Leninisme.

Zo de motivering van Van Santen enige tijd later ware gepubliceerd, dan zou men geneigd zijn te veronderstellen, dat hij kennis droeg van een in "Le Monde" van 26 oktober 1955 voorkomend artikel van Francois Fejto, auteur van het boek "Histoire des Démocraties Populaires", waarin de schrijver, naar aanleiding van een hoofdartikel in de "Prawda" van 19 oktober 1955, het bestaan van twee richtingen in de Sowjet-Unie meent te kunnen constateren. De ene groep (Boelganin e.a.) zou vrij ver willen gaan in de discussievrijheid, zelfs op filosofisch, sociologisch en politiek terrein, terwijl de andere groep (Chroesjtsjow c.s.) wel detailkwesties wil bediscussiëren, maar weigert de fundamentele beginselen van het Marxisme-Leninisme-Stalinisme in de waagschaal te stellen.

Het is opmerkelijk, dat Van Santen, bij zijn in hetzelfde vlak liggend conflict met de partijleiding, in zijn motivering de verwachting uitspreekt, dat de veranderingen in de politiek van de Sowjet-Unie op de duur zullen leiden tot "principiële vrijheid tot critiek" oftewel "vrijheid tot principiële critiek". Van Santen wekt hiermee de indruk indirect te kennen te willen geven, dat de huidige leiding van de CPN de verschijnselen in de Sowjet-Unie niet juist waardeert en interpreteert. De vraag rijst echter of Van Santen een zodanige kennis van de Russische politiek, met de kunde tot het ontleden daarvan, kan worden toegedacht, dat hij onafhankelijk van Francois Fejto tot dezelfde conclusie als deze is kunnen komen.

A.J. Koejemans trad al op jeugdige leeftijd als lid tot de communistische partij toe en maakte reeds voor de oorlog deel uit van het CPN-partijbestuur. Tevens was hij medewerker aan de toenmalige CPN-krant "Het Volksdagblad". Terstond na de bevrijding werd Koejemans, die ook aan de illegale verschijning van het blad had medegewerkt, landelijk hoofdredacteur van "De Waarheid". Hij nam voor de CPN zitting in de Eerste Kamer der Staten Generaal en in de Provinciale Staten van Noordholland en werd gekozen als lid van het Partijbestuur.

Als hoofdredacteur van "De Waarheid" mocht hij zich verheugen in een grote mate van populariteit bij de lezers van dat blad. Ook buiten de communistische kring stond hij als dagblad-redacteur in aanzien. Op grond van hem verweten "rechtse afwijkingen, gebrek aan het geven van leiding, slapheid en nonchalance in de berichtgeving" werd hij in het laatst van 1947 uit de functie van hoofdredacteur van "De Waarheid" ontheven, al bleef hij gedurende de eerste tijd daarna nog als medewerker aan het blad verbonden. Het laat zich vermoeden, dat zijn grote populariteit - mogelijk een

/dit gedrag aan het communisme inhaerent is en wortelt in een systeem dat

doorn in het oog van Paul de Groot en diens aanhang - hier mede debet aan was. Koejemans werd in 1947 reeds verweten dat hij in enige artikelen in "De Vrije Katheder" over de figuur van Ds. Buskes een te welwillende toon zou hebben gebezigd, terwijl een artikel van Paul de Groot over dezelfde persoon, dat een andere geest ademde, door de redactie van "De Vrije Katheder" niet werd geplaatst.

In de zitting van 9 en 10 januari 1948 kwam het Partijbestuur tot de conclusie, dat Koejemans o.a. een verkeerde opvatting had getoond ten aanzien van z.g. neutrale berichtgeving van de diverse "reactionnaire" nieuwsdiensten; dat hij doorging met zijn kleinburgerlijk individualistisch optreden en het bemoeilijken van het door het Partijbestuur geeïste collectieve werk in de redactie. Voorts dat hij in de laatste tijd onderhevig was aan wankelmoedige stemmingen en dat hij een gebrek aan politieke zelfstandigheid vertoonde. Hoewel het Partijbestuur kennis had genomen van zijn betuiging van trouw aan de partij en zijn volledige instemming met de genomen besluiten, achtte het zijn aanblijven als hoofdredacteur niet verantwoord en werd hem "verzocht" zijn zetel in de Eerste Kamer en in de Provinciale Staten ter beschikking te stellen.

In "De Waarheid" van 7-2-1948 wees Koejemans het rouwbeklag van de "burgerlijke" pers, met name dat van "Vrij Nederland" af. Voor hem bleef "het communisme de enige hoop der mensheid en de CPN de enige partij, die de toekomst in de handen draagt". Op 12-2-49 kwam de ex-hoofdredacteur nog eens terug op de door hem in het verleden gemaakte fouten en verdedigde hij wederom de door het Partijbestuur tegen hem genomen maatregelen. Zijn pogingen "om via contacten uit de oorlogsjaren met een deel van de oppositie in de PvdA een gesprek te voeren", waren volgens hem "een gevaarlijke illusie" geweest. (In dit opzicht is de partijlijn wel sterk gewijzigd. Wat Koejemans zijn - politieke - kop kostte, geldt thans als eerste eis.) Ook deze zelfcritiek kon Koejemans niet redden. Sindsdien werden geen publicaties van zijn hand meer in "De Waarheid" opgenomen en geraakte Koejemans steeds meer op de achtergrond. Daarbij heeft hij mogelijk nog vele vernederingen van de zijde van de partijleiding moeten slikken.

In "De Waarheid" van 19 oktober j.l. maakte het partijsecretariaat bekend, dat van Koejemans een brief was ontvangen, waarin deze bedankte als lid van de CPN. Deze brief, zo werd verder medegedeeld, werd ontvangen, nadat de propaganda-afdeling hem verzocht had met haar overleg te plegen over een lezing, die hij, volgens een persbericht, voor studenten zou houden over het onderwerp "Heeft het communisme in ons land nog een toekomst?". De opdracht om, alvorens de lezing te houden, daarover overleg te plegen met de partijleiding was kennelijk voor Koejemans aanleiding om zich definitief uit de partij te trekken.

Mede ter beantwoording van het door diverse kranten terzake gegeven commentaar ging de partijleiding in de persoon van Jaap Wolff middels een uitvoerig artikel in "De Waarheid" van 26 oktober nader op de verklaring van J.v.Santen in. Het behoeft geen betoog, dat deze er van beschuldigd werd hand- en spandiensten te hebben verleend aan de **reactie**. Het doel van de verklaring was, aldus

Wolff, de openbare mening diets te maken, dat er in de CPN geen vrijheid van meningsuiting en critiek bestaat en in het bijzonder de intellectuelen tegen de partij in te nemen. Van Santen hield er een warwinkel van opvattingen op economisch gebied op na en zijn voor publicatie afgewezen rapport kwam neer op een verdediging van de Amerikaanse theorieën over de welvaart en de bloei van het kapitalisme.

Na betoogd te hebben, dat er op grond van het democratisch-centralisme in de CPN volledige vrijheid van discussie bestaat en dat Van Santen daarvan geen gebruik heeft willen maken, stelde Wolff vast, dat een openbare discussie in de partij alleen mogelijk is op grondslag van het Marxisme-Leninisme en dat deze nooit een tribune mag zijn voor een vijandige ideologie, voor de ideologie van de uitbuitende klasse.

Van Santen, aldus Wolff, bracht aan het Marxisme-Leninisme vijandige opvattingen naar voren. Door in de CPN een beginselloze vrijheid van discussie te propageren, wilde hij haar brengen op het peil van de sociaal-democratie.

Uit de loop der gebeurtenissen is gebleken, dat niet de partijleiding toevallig was, maar alleen, dat Van Santen toevallig lid van de partij was, zo betoogde Wolff verder. Van Santen's verklaring bewijst niet, dat er geen vrijheid van meningsuiting in de CPN bestaat, maar alleen met welk doel hij in de partij werkzaam was, namelijk om een aan de bourgeoisie ondergeschikte partijleiding en -politiek te verkrijgen.

Hoewel hij daaraan niet zoveel woorden besteedde, wijdde Wolff in dit artikel ook enige aandacht aan het geval Koejemans, waarbij, volgens de schrijver, ongeveer dezelfde motieven golden. Hij betoogde hierin, dat het in elke partij een normaal verschijnsel is, dat een lid met het partijbestuur overleg pleegt, alvorens een lezing over de partijpolitiek te gaan houden. Dat het CPN-bestuur zulks ook van Koejemans verlangd heeft, bewijst allermint, dat er in die partij geen vrijheid van meningsuiting bestaat. Zijn weigering om overleg te plegen, bewijst alleen de anarchistische of individualistische instelling van Koejemans, zo insinuerde Wolff aan het slot van het aan Koejemans gewijde gedeelte van zijn vertoog.

Of en in hoeverre het voorbeeld van Van Santen en Koejemans op hun, ongetwijfeld nog in de partij bestaande, aanhang zal inwerken, valt niet te voorzien. Beiden bevonden zich in partijverband reeds lange tijd op de achtergrond, zodat hun namen als eertijds vooraanstaande communisten bij de meeste partijleden vermoedelijk al enigszins in het vergeetboek zijn geraakt.

Ten aanzien van het meer intellectuele deel van de partijgenoten ligt de zaak echter enigszins anders. Onder hen bevinden zich veel lieden, die van de vrijheid tot het verkondigen van eigen ideeën niet altijd afstand kunnen en willen doen.

Dat bij de partijleiding de vrees bestaat, dat sommigen van dergelijke leden het voorbeeld van Koejemans en Van Santen zouden kunnen volgen, bewijst o.a. de analyse van de verklaring van

laatstgenoemde door Jaap Woff, waarin deze o.m. zegt, dat het doel van die verklaring in het bijzonder was, de intellectuelen tegen de partij in te nemen.

Bij alle overeenkomst in de motieven van hun uittreden valt er bij het bedanken van Koejemans en Van Santen ook een opmerkelijk verschil te constateren. Koejemans heeft zijn uittreden (nog?) niet in een openlijke verklaring gemotiveerd en de reactie van de zijde van de partijleiding bij monde van Jaap Wolff is - mogelijk in verband daarmee - zeer gematigd uitgevallen.

Terwijl de partijleiding kennelijk alle banden met Van Santen heeft doorgesneden, is dit niet met evenveel nadruk ten aanzien van Koejemans geschied. Wil men hem nog een weg terug naar de partij openhouden en speelt hierbij mogelijk een rol, dat hij meer dan Van Santen bijzonder goed op de hoogte moet zijn van wat er in de jaren, dat hij in de CPN een vooraanstaande positie innam, in de keuken van de partij omging?.

Voorbereiding Verkiezingscampagne.

De CPN is druk doende de partij in gereedheid te brengen voor de komende verkiezingscampagne. De op het Partijcongres door Harry Verhey geïntroduceerde "Aanwijzingen voor de verkiezingscampagne" zijn tot leidraad genomen voor de in de verschillende districten opgemaakte schema's voor de propaganda en agitatie.

Van het partijbestuur gaan thans geregeld verdere aanwijzingen naar de lagere regionen uit. Voor de sprekers van de partij worden zgn. "Informatiebrieven" uitgegeven, die gedetailleerde instructies bevatten betreffende onderwerpen, tijdsduur en opbouw van de te houden redevoeringen. Daarbij wordt de partijredenaars aanbevolen kennis te nemen van een aantal hoofdstukken uit Kalinin's werk "Over Communistische Opvoeding", speciaal die betrekking hebben op de methodiek van het houden van een goede agitatorische spreekbeurt.

Paul de Groot terug.

De algemeen secretaris der CPN is in "De Waarheid" van 29-10-55 begonnen met een artikelenserie over zijn reis naar China. In de eerste beschouwing heeft hij tevens aangekondigd later nog een uitvoeriger en zorgvuldiger beschrijving (mogelijk in de vorm van een brochure) te zullen geven.

Wanneer de bedoelde artikelenserie is afgesloten, zal in dit overzicht nader op de reis van Paul de Groot worden teruggekomen.

MANTELORGANISATIES

Jeugdbeweging

Het 5e Wereldjeugdfestival, van 31 juli - 14 augustus j.l. te Warschau te houden, is stellig het hoogtepunt van de activiteit der communistische jeugdbeweging in 1955.

Evenals de vier vorige heeft ook dit festival achter het

IJzeren Gordijn op het Europese continent plaats gevonden. Dit illustreert zowel het communistisch karakter als de specifiek Europese betekenis daarvan, ook al nemen daaraan vele niet-Europese delegaties deel. Het is dan ook geenszins verwonderlijk, dat de communisten het voornemen hebben het 6e Wereldjeugdfestival in 1957 in Moskou te doen houden.

Het feit, dat ook het jongste festival in een land met een communistisch régime werd gehouden en het feit, dat in het landelijk voorbereidingscomité - evenals in 1953 - in hoofdzaak notoire communisten zitting hadden, maakten het de organisatoren in ons land bijzonder moeilijk het politieke karakter van de meeting in de Poolse hoofdstad te verhullen. Voor de mensen achter het IJzeren Gordijn is het festival in zijn werkelijke betekenis, d.w.z. als een politieke gebeurtenis afgeschilderd. Een artikel dienaangaande in het Poolse blad "Trybuna Ludu" d.d. 28 mei j.l. luidde aldus: "Men moet zich realiseren, dat het festival niet alleen voor zang en amusement dient; het is bovenal een politieke gebeurtenis op wereldniveau.... De jongeren uit de kapitalistische en koloniale landen moeten het festival verlaten met een nog sterker geloof in de onoverwinnelijkheid van het vredeskamp en in de juistheid van zijn strijd".

Mogelijk mede dank zij de pogingen tot camouflage van het communistische karakter van het festival telde de Nederlandse delegatie ditmaal naar verhouding minder communisten dan in 1953 het geval was, ofschoon zij er toch nog het merendeel van uitmaakten.

Vermoedelijk is dit een gevolg van het feit, dat de Nederlandse organisatoren bij de voorbereiding zo mogelijk nog meer dan in 1953 de nadruk legden op het culturele en sportieve element in het festival en van het feit, dat men het festival o.m. propageerde door middel van niet-communistische dagbladen. Overigens moet er rekening mee worden gehouden, dat velen de in dit festival geboden gelegenheid hebben aangegrepen om een goedkope 14-daagse vacantiereis naar het buitenland te maken.

Ter voorbereiding van de organisatie van dit massa-feest koos het in 1954 daartoe opgerichte internationale voorbereidingscomité begin februari 1955 domicilie te Warschau, komende uit Wenen. Enkele malen werden besprekingen gevoerd met functionarissen van de voorbereidingscomité's in diverse landen, waarbij voor Nederland Tr.R.Kriesels-Bultje, landelijk voorzitter van de O.P.S.J., alsmede J.F. Wolff, landelijk voorzitter van het A.N.J.V., aanwezig zijn geweest. Ook werd vanuit Warschau met de nationale comité's gecorrespondeerd.

Het A.N.J.V. begon met de voorbereiding voor de Nederlandse deelname aan het 5e Wereldjeugdfestival tijdens het Pinksterkamp te Hulshorst in juni 1954; alwaar een fonds ter bestrijding van de reiskosten werd opgericht. In augustus d.a.v. werd een nationaal festivalcomité in het leven geroepen, dat de voorbereidingen in Nederland heeft geleid. Naast de reeds genoemde Tr.R.Kriesels-Bultje en J.F. Wolff traden daarin ook B. Schmidt en M.Jansen-

Schoonhoven, resp. landelijk organisatie-secretaris van het A.N.J.V. en penningmeester van de D.S.O. "Pericles" te Amsterdam, op de voorgrond.

Het landelijk voorbereidingscomité gaf o.m. een stencil uit met een oproep tot alle jongeren, waarin o.a. de betekenis van het naderende festival "voor het tot stand brengen van wederzijds begrip tussen jongeren uit alle landen van de wereld" werd uiteengezet. Het pamflet was ondertekend met de namen van alle leden van het nationale comité. Toen - omstreeks juni van dit jaar - de aanmelding voor deelname aan het festival de 700 was gepasseerd, richtte het nationale voorbereidingscomité nog een laatste mededelingenstencil tot de aspirant-deelnemers, waarin werd uiteengezet aan welke onderdelen van het programma de Nederlandse afvaardiging haar medewerking zou verlenen.

Na 1 juli zouden de delegatielieden nog een schrijven ontvangen met mededelingen aangaande vertrek en terugkomst, alsmede betreffende de deviezenvoorschriften.

Om onbekende redenen werd de sluitingsdatum voor de aanmelding (1 juli 1955) eind juni nog verschoven tot 6 juli.

Het communistische dagblad "De Waarheid" maakte op 1 juli bekend, dat volgens mededelingen van het landelijk festivalcomité 750 personen waren ingeschreven.

Dit betekende, dat het aantal deelnemers aan het 5e Wereldjeugdfestival alle voorgaande Nederlandse delegaties naar soortgelijke bijeenkomsten overtrof.

De reis.

Evenals in 1953 (Wereldjeugdfestival te Boekarest) werden de juiste vertrekdatat en de te volgen reisroute zo lang mogelijk geheim gehouden.

Eerst op het laatste ogenblik werd aan sommige deelnemers bekend gemaakt, dat de reis per autobus zou worden gemaakt. In de bussen werd de deelnemers op het hart gebonden desgevraagd de autoriteiten als reisdoel Denemarken en als aard van de reis "culturele uitwisseling" op te geven. De A.N.J.V.-leiding had nl. reeds vóór het vertrek de veronderstelling geuit, dat de delegatie bij de gresnoverschrijding, in verband met het doel van de reis, moeilijkheden in de weg zouden kunnen worden gelegd door de West-Duitse autoriteiten.

Bij Nieuwe Schans passeerde men de Nederlands-Duitse grens; via Bremen en Hamburg ging de reis naar Groszenbrode, vanwaar de deelnemers per boot via Gedser (Denemarken) naar Warnemünde (D.D.R.) werden vervoerd.

Na een hartelijke ontvangst te Warnemünde door leden van de communistische F.D.J. werd de reis door de D.D.R. per trein vervolgd naar Warschau, waar de groepen respectievelijk op 28 en 31 juli arriveerden.

Twee andere groepen reisden per trein via Oldenzaal en Berlijn naar Warschau: ca. 50 op 27 juli en ca. 60 op 30 juli daar aan volgend.

Alle vervoer door de D.D.R. geschiedde onder strenge bewaking van de Volkspolizei.

Bij aankomst in Polen werden de deelnemers aan strenge passen-contrôle onderworpen.

De terugreis geschiedde als volgt: een kleine groep (ca. 50 personen) reisde per trein via Berlijn naar Nederland, waar men op 17 augustus via Oldenzaal arriveerde.

De overigen reisden per trein naar Warnemünde (D.D.R.) en per boot naar Groszenbrode - gelijk op de heenreis - vanwaar een deel de reis per trein naar Nederland vervolgde. De meesten reisden van Groszenbrode echter - evenals op de heenweg - met autobussen naar Nederland, waar zij op 13 augustus via Nieuwe Schans arriveerden.

Het verblijf in Warschau.

De Nederlandse deelnemers werden in twee gebouwen ondergebracht. Voor de handhaving van de orde in de gebouwen werden étage-oudsten en kamer-oudsten aangesteld. Over het algemeen gedroegen de Nederlandse deelnemers zich gedisciplineerd.

Zij, die ook het festival van 1953 (Boekarest) hadden bijgewoond, waren van mening, dat de algemene organisatie ditmaal beter was dan toen.

Het festival.

Op 31 juli vond in het speciaal voor deze gelegenheid gebouwde stadion de opening van het festival plaats. De openingsrede werd uitgesproken door de voorzitter van de W.F.D.J. (Wereld Federatie van Democratisch Jeugd), Bruno Bernini. Hij schetste de betekenis van dit festival voor de handhaving van de vrede en de internationale ontspanning.

Het rijk gevarieerde programma vermeldde o.m. culturele manifestaties, tentoonstellingen, sportwedstrijden, excursies, filmvoorstellingen en delegatie-ontmoetingen.

Elke delegatie kreeg de gelegenheid een nationaal programma op te voeren. De Nederlandse delegatie deed dit op 4 augustus. Deze bijeenkomst, welke werd bijgewoond door de Nederlandse gezant in Polen, oogstte veel succes.

Tot de deelnemers aan het culturele programma behoorden o.m. de balletgroep "Florri Rodrigo" o.l.v. Flora Rodriguez uit Amsterdam, een A.N.J.V.-tokkelorkest o.l.v. J.W.Gaffel, een volksdansgroep o.l.v. Sonja Snijders, een koor o.l.v. G.Idenburg, de A.N.J.V.-drumband "Tubantia" uit Amsterdam en de A.N.J.V.-muziekgroep "De Jonge Geuzen" uit Amsterdam.

Voorts behoorden tot deze groep een voetbal- en een volleybalteam van het A.N.J.V. Een Nederlands voetbalteam speelde wedstrijden tegen een Noors en een Spaans elftal. Ook aan volleybalwedstrijden deden de Nederlanders mee.

De sportontmoetingen stonden aan Nederlandse zijde o.l.v. A.M. Weber-de Hondt, lid van de Nederlandse Vredesraad.

Tot het gebodene op cultureel gebied behoorde ook een fototentoonstelling der Nederlanders.

Voor ontmoetingen met de Poolse arbeiders van een metaalfabriek en met Poolse mijnwerkers werden speciale Nederlandse delegaties (elk ca. 6 man sterk) samengesteld.

Ook de internationale ontmoeting van vertegenwoordigers van de communistische vredesbeweging uit verschillende landen werd door een beperkt aantal Nederlanders bijgewoond.

Verder stonden ontmoetingen van de Nederlandse deelnemers met de Duitse, Spaanse en Indonesische delegaties op het programma. Hiervan was de laatste ongetwijfeld de belangrijkste.

Bij alle ontmoetingen trad van Nederlandse zijde J.F. Wolff het meest op de voorgrond.

Een bijzondere dag voor alle deelnemers aan het 5e Wereldjeugdfestival was nog de 6e augustus, de dag welke stond in het teken van het verzet tegen het gebruik van de atoombom en in het teken van de herdenking van de slachtoffers van de bomaanval op Hirosjima.

Op deze dag bleek nog weer eens duidelijk de politieke betekenis van het Wereldjeugdfestival.

De bijeenkomst op deze dag werd geopend door de president der W.F.D.J., die de hoop uitsprak, dat de dreiging van de atoombom zou plaats maken voor vriendschappelijke betrekkingen en samenwerking tussen de jongeren uit alle landen.

In een speciale resolutie eiste de vergadering een verbod van het gebruik van de atoombom.

Jeugddelegatie naar Tsjecho-Slowakije.

Het ANJV probeert op eigen terrein de sfeer van het Wereldjeugdfestival - vrede en vriendschap tussen de volkeren en vooral tussen de jongeren van diverse overtuiging - te bestendigen. Kortelings werd een jeugddelegatie samengesteld, waarin zich volgens "De Waarheid" d.d. 19-10-55 leden van het ANJV, het NVV en de AMJV (Amsterdamse Maatschappij voor Jongemannen) zouden bevinden, alsmede enige Rooms-Katholieke jongeren. De groep vertrok op 15 oktober jl. voor een 14-daagse "orientatiereis" naar Tsjecho-Slowakije. Niet bekend werd gemaakt waarover men zich in dat land zou moeten oriënteren. Men mag echter aannemen, dat de niet-communistische deelnemers na hun terugkeer door het ANJV zullen worden "bewerkt" om hen te bewegen met de communistische jongeren de vriendschap tussen de jeugd van Oost en West te propageren.

Vereniging "Nederland-U.S.S.R."

Op 1 en 2 oktober heeft "NU" te Amsterdam een congres gehouden ("Algemene Vergadering"). Het vorige congres (oktober 1953, eveneens te Amsterdam) vond plaats onder geheel andere omstandigheden dan thans het geval is. Vanzelfsprekend werd grote aandacht besteed aan de gewijzigde internationale verhoudingen, die na Genève zijn ontstaan. Door de "NU"-functionarissen werd dit als een verandering ten goede aangemerkt, waardoor de taken van de vereniging gemakkelijker te vervullen zijn. "Nederland-USSR" is de "motorische kracht bij de bevordering van de uitwisseling tussen

Nederland en de Sowjet-Unie" en het aantal wederzijdse bezoeken is toegenomen.

De moeilijke jaren behoren dan ook tot het verleden, zo werd gezegd. Door de toenemende belangstelling voor de Sowjet-Unie kan de vereniging "Nederland-USSR" haar relaties verbreden, o.a. door middel van een culturele raad van advies, die meer speciaal bestemd was om het contact te bestendigen met vooraanstaande Nederlanders, die in de laatste tijd een bezoek aan de Sowjet-Unie hadden gebracht.

Uit het aan de afgevaardigden verstrekte, schriftelijke verslag van het secretariaat blijkt o.m., dat de vereniging haar voornaamste propagandamiddel ziet in de filmvoorstellingen, die in vele plaatsen in de loop der jaren zijn gehouden. De verkoop van het maandblad der vereniging blijft echter zorgen baren. Men is meer te spreken over het nut van andere tijdschriften, door "N.U." uitgegeven, zoals de bulletins "Medische wetenschap in de USSR", "De vakbeweging in de S.U." en het "Schaakbulletin".

Ook bleek men niet ontevreden over de muziekbibliotheek, de discotheek en de muzikale bandopnamen van de muziekafdeling, alsmede de in 1955 op ruimer schaal opgezette knipseldienst, die knipsels uit de Sowjetpers aan Nederlandse vakbladen toezendt.

In verband met de gunstige tijdsomstandigheden stelde het Hoofdbestuur voor in het landelijk secretariaat een nieuwe medewerker op te nemen en het uitgeven van nieuwe bulletins op het gebied van sport, techniek en muziek uit te geven.

Deze voorstellen kunnen als aangenomen worden beschouwd.

Ter voorbereiding van de "Maand voor Culturele betrekkingen met de Sowjet-Unie" werd in de communistische pers veel aandacht besteed aan de komst van een Russische culturele delegatie, waaronder drie zangers, die tezamen met de Nederlandse Opera te Amsterdam optreden in de opera "Eugen Onegin" van Tsjaikowsky.

De Maand voor culturele betrekkingen werd geopend met een uitvoering van de genoemde opera op 4 november 1955, voor welke gelegenheid de Vereniging "Nederland-USSR" de schouwburgzaal te Amsterdam had afgehuurd. In de loop van november zullen Sowjet-artisten nog in verschillende plaatsen in Nederland met piano-begeleiding op feestelijke bijeenkomsten van "NU". De Nederlandse Opera zal dus aan deze uitvoeringen haar medewerking niet verlenen.

Nederlandse Vrouwen Beweging.

Op 24 september j.l. vond een hoofdbestuursvergadering van de N.V.B. te Amsterdam plaats. Aldaar bleek, dat de activiteit van de z.g. "krantenvrouwen" in de gewesten veel te wensen overlaat. Het verlies aan abonné's op het maandblad "Vrouwen voor Vrede en Opbouw" noodzaakt de leiding tot krachtig ingrijpen in de wijze, waarop in de gewesten met de krant wordt gewerkt. Men besloot tot een onmiddellijk te beginnen abonné-werfcampagne, ter verhoging

/ optreden

van de oplage met 1000 exemplaren, welke tot 15 februari a.s. zal lopen. In de gewesten zullen werkgroepen gevormd moeten worden ter uitvoering van een systematische colportage.

Tevens werd besloten op 25 oktober 1955 een landelijke krantenconferentie te beleggen om de toestand nader onder ogen te zien en de methoden te bespreken, waarop de oplage van de krant weer kan worden verhoogd.

Speciaal in deze tijd van internationale ontspanning meent de NVB daarvoor een gunstige gelegenheid te hebben.

Voorafgaande aan de conferentie zond het NVB-hoofdbestuur een circulaire aan de krantenvrouwen en de afdelingsbesturen met een aantal richtlijnen omtrent de bij de colportage te volgen werkmethode. Onderlinge wedstrijden tussen de afdelingen werden aanbevolen en er werd een opsomming gegeven van voor de werfsters ter beschikking staande prijzen.

Op 25 oktober waren 176 gedelegeerden van de NVB bijeen. Annie Averink - die tot op dat ogenblik officieel geen deel had uitgemaakt van het NVB-bestuur, doch door "De Waarheid" onverwacht betiteld werd als secretaresse van de NVB - gaf een toelichting op het plan van actie voor uitbreiding en versterking van het blad.

Volgens mededeling van het CPN-dagblad steeg de oplage van "Vrouwen voor Vrede en Opbouw" in één maand met 800 exemplaren.

Ten aanzien van het "ontwikkelingswerk" (scholing) besloot het hoofdbestuur gedurende het winterseizoen een aantal lezingen te organiseren over onderwerpen, die de NVB-leden in haar werk voor de organisatie kunnen ondersteunen. Het eerste onderwerp is "Aletta Jacobs en haar tijd". In een viertal plaatsen (Amsterdam, Den Haag, Assen en Deventer) werden studiedagen gehouden voor inleidsters uit de onderscheidene districten. Slechts voor Noord Brabant, Zeeland en Limburg, waar de invloed van de NVB te verwaarlozen klein is, was in deze scholignsopzet geen studiedag georganiseerd.

De vrouwen, die op de studie-dagen aanwezig geweest zijn, dienen in haar woonplaatsen op vergaderingen over het gehoorde te spreken en zodoende mede te werken aan de verspreiding van hetgeen op die dagen werd behandeld.

Opgemerkt wordt, dat de opzet van een dergelijke reeks van lezingen over de geschiedenis van de vrouwenbeweging voor de NVB een novum is.

Vredesbeweging.

Op 12 en 13 oktober 1955 kwam het Bureau van de Wereldvrede-raad te Wenen bijeen. In een oproep tot de "openbare mening" verklaarde het Bureau, dat de juli-conferentie te Genève het internationale klimaat diepgaand heeft gewijzigd. De W.V.R. nodigt iedereen, ieder volk uit tot optreden voor de overwinning van de geest van Genève in alle landen, in alle werelddelen.

Elke keer, dat een accoord, hoe bescheiden ook, bereikt kon worden, moet dit gebeuren. Wat betreft de ontwapening, aldus de oproep, zijn de standpunten elkaar zozeer genaderd, dat het in

werking treden slechts afhangt van de goede wil van de regeringen. Thans, nu de vrees is afgenomen en het wantrouwen verminderd, worden de lasten van de koude oorlog (defensie-uitgaven!) ondragelijk. De mensen willen, dat de weldaden van de ontspanning merkbaar worden in hun eigen leven. Zij willen, dat de verschrikkelijke dreiging van de atoomwapens wordt opgeheven. Zij eisen het opgeven van de politiek van militaire blokken.

Zo kort voor de bijeenkomst van de Ministers van Buitenlandse Zaken der Grote Vier in Genève, waarvan de resultaten nog niet bekend zijn, kon de Wereldvredebeweging uiteraard haar koers voor de komende periode niet definitief bepalen. De oproep van het Bureau behelsde dan ook niet direct een actie-program, doch was waarschijnlijk vooral gericht aan het adres van de aan de conferentie te Genève deelnemende (Westerse) diplomatieke delegaties.

Ook het Algemeen Bestuur van de nieuwe "brede" Nederlandse Vredesraad heeft zich in een schrijven tot de Ministersconferentie gewend. Het stelde, dat het scheppen van een toestand van veiligheid in Europa in het bewustzijn van het Nederlandse volk verbonden is met een vreedzame regeling van het Duitse vraagstuk, waarbij het Pruisische militarisme nimmer meer een bedreiging kan vormen voor de buurlanden. Het Algemeen Bestuur spreekt er zijn vast vertrouwen in uit, dat de Ministersconferentie het vraagstuk der ontwapening nader tot een oplossing zal voeren.

Daar moest de Nederlandse vredesbeweging het voorlopig mee doen. Reeds projecteerde men voor de komende periode een reeks openbare vergaderingen (zie MO no 9/55), alwaar nog propaganda gemaakt kan worden met de oproep van het Bureau van de Wereldvrede- desraad.

Vorming van een werkcommissie.

Op 22 oktober 1955 vond een vergadering plaats van het Algemeen Bestuur ter bespreking van de regeling der dagelijkse werkzaamheden. Besloten werd een werkcommissie te benoemen uit de leden van het Algemeen Bestuur, dat de dagelijkse leiding van de Nederlandse Vredesraad op zich zal nemen. De nieuwe Vredesraad en het Algemeen Bestuur daarvan zijn wat "breder" opgezet dan de oude Vredesraad en het werkcomité, d.w.z. dat in verhouding een groter aantal niet-C.P.N.ers daarin zitting heeft. De pas gevormde werkcommissie bestaat uit vier personen, t.w. Nico Luijck, secretaris en centrale figuur in de Vredesbeweging, lid van het Partijbestuur der C.P.N.; L. Boas en W. Holtland, beiden communistisch georiënteerd, alsmede C. Spoor, die tot nu toe slechts in de Vredesbeweging en in Kringen rondom "Verenigd Verzet 1940-1945" naar voren kwam.

VAKBEWEGING.

Algemeen.

Ter gelegenheid van het tienjarig bestaan van het WVV is een speciale uitgave verschenen van het maandblad "World Trade Union Movement", waarin enige beschouwingen zijn opgenomen van vooraanstaande functionarissen van het WVV betreffende de naast liggende

doelen van het verbond.

Men laat er geen twijfel over bestaan, dat de werkers in de communistische vakbeweging moeten streven naar eenheid van actie met de arbeiders, wier organisaties zijn aangesloten bij het IVVV (Internationaal Verbond van Vrije Vakverenigingen) en het ICV (Internationaal Christelijk Vakverbond). Door de resultaten van de conferentie van regeringsleiders te Genève in de afgelopen zomer acht men de mogelijkheid daartoe groter dan voorheen. Nu er een zekere toenadering is ontstaan tussen de staten, aldus Di Vittorio, secretaris-generaal der Italiaanse communistische vakbeweging en president van het WVV, kan geen enkele arbeider, van welke overtuiging ook, de mening accepteren, dat de "koude oorlog" zou mogen voortbestaan tussen de bonden, die bij deze internationale vakorganisaties zijn aangesloten, omdat zij in feite de dezelfde belangen hebben.

Langs de weg van de eenheid van actie zal men - juist in deze periode van politieke ontspanning - tevens moeten pogen de organisatorische eenheid van de internationale vakbeweging te herstellen. Voor het Wereld Vak Verbond, dat - zo heet het - in de tien jaren van zijn bestaan trouw bleef aan de idee van de eenheid, waaronder het werd opgericht, is hier een belangrijke taak weggelegd. De wijze waarop deze taak ten uitvoer zal moeten worden gelegd is - meent Di Vittorio - een onderwerp, waaraan het Bureau van het WVV in zijn zitting van oktober 1955 grote aandacht zal besteden.

De tot standbrenging van de eenheid van actie - door de communisten gepropageerd op basis van de klassenstrijd en de onverzoenlijke tegenstelling tussen de belangen der kapitalisten en die der arbeiders - vereist, dat de communistische functionarissen bij hun optreden bepaalde principes in acht nemen.

Een der vice-presidenten van het WVV, secretaris-generaal van de Franse communistische vakbeweging, Alain le Léap, omschrijft deze principes als volgt:

1. "contact met de massa's, voortdurend contact van de leiders op elk niveau met de arbeiders, om beter vertrouwd te worden met hun eisen en verlangens, waardoor de mogelijkheid van acties nauwkeurig kan worden geschat; bekend zijn met de mening der arbeiders over de noodzakelijk te treffen maatregelen, opdat men er zeker van is door de massa's te worden begrepen en niet bij hen achter te blijven.
2. "eerbied voor de vakbewegingsdemocratie, het enige middel om het vertrouwen van de arbeiders te behouden.
3. "de noodzaak van voortdurende activiteit voor versterking van de nationale en internationale eenheid der arbeiders-klasse om zodoende een verenigd front van arbeiders te vormen tegen de krachten der reactie."

De E.V.C.

Reeds had Frits Reuter in "Werkend Nederland van 17-9-1955 een pleidooi gehouden voor de organisatorische eenheid van NVV en EVC (zie MO no 9/55). Verdere doorwerking van de opvattingen der

WVV-leiders in EVC-kring bleek mede uit een artikel van Wiggert Stuit in de volgende uitgave van dit blad d.d. 15-10-55. Hij stelt daarin o.m.: "Als Eisenhower en Boelganin aan één tafel kunnen gaan zitten, ondanks tegengestelde maatschappelijke krachten waarop zij steunen, waarom zouden dan b.v. NVV- en EVC-kernleden, die notabene in dezelfde positie staan tegenover de ondernemers, niet kunnen komen tot overleg en gemeenschappelijk optreden? Deze en soortgelijke gedachten leven thans tot diep in het NVV en het NVV-kader. Geen koude oorlog tussen EVC en NVV ten pleziere van Romme, maar samenwerking voor hoger loon, DAT moet ons richtsnoer zijn in de komende maanden."

De strekking van dit stuk komt geheel overeen met het artikel van Di Vittorio in "World Trade Union Movement", aangepast aan de organisaties en verhoudingen in Nederland. Op zichzelf is dit een belangwekkende indicatie, dat de EVC bij de bepaling van haar algemene tactiek in hoge mate aan de leiband van het WVV loopt.

Om de EVC-functionarissen tot activiteit ten behoeve van de arbeiders-eenheid te prikkelen, werd op een d.d. 4 oktober jl. gehouden speciale bijeenkomst van hoofdbesturen der bij de EVC aangesloten bedrijfsbonden veel aandacht besteed aan "het verheugend verschijnsel, dat in de laatste maanden een grotere toenadering merkbaar is tussen de leden en de kaderleden van het NVV en de EVC". Dit verschijnsel werd beschouwd als een gevolg van de in brede kring levende ontevredenheid over het uitblijven van loonsverhoging. Besprekingen daarover met niet-EVC-leden zouden volgens het Verbondsbestuur het onderlinge contact met anders-georiënteerde arbeiders kunnen bevorderen. Blijkbaar zien de communisten in de actie voor loonsverhoging het meest werkzame middel om uit het isolement te geraken. De arbeidsconflicten van beperkte omvang, die nog telkens hier en daar opvlammen en waarbij het loon-probleem vaak een doorslaggevende rol speelt, zullen de communisten zeker in deze overtuiging sterken.

Deze ontwikkeling blijft niet tot Nederland beperkt. Het Uitvoerend Bureau van het Wereld Vak Verbond, dat van 10 - 12 oktober 1955 te Boedapest een zitting hield, gaf naar aanleiding van zijn beraadslagingen een verklaring uit. Hierin wordt de strijd voor loonsverhoging als eerste genoemd in een reeks van vijf desiderata die een solide basis vormen voor toenadering en samenwerking van alle vakorganisaties.

Als tweede eis wordt in deze reeks genoemd verkorting van de werktijd zonder loonsverlaging, hetgeen mede neerkomt op de eis tot verhoging van het uurloon der arbeiders. Van belang is ook de constatering van het Uitvoerend Bureau, dat de verbetering van de verhoudingen en de samenwerking tussen vakbonden, die bij verschillende organisaties zijn aangesloten, onmisbaar zijn voor het succes van de acties der arbeiders.

In dit verband kan worden opgemerkt, dat hier en daar in de EVC een zekere terughoudendheid valt te bespeuren t.a.v. het ontketenen van stakingen. In deze gevallen heeft het er alle schijn

van, dat de EVC voorshands niet van plan is geheel zelfstandig eventuele stakingsbereidheid onder de arbeiders te stimuleren. Het is nog niet duidelijk of het hier een beleid betreft dat speciaal is afgestemd op de omstandigheden waarmee men in een bepaald geval te maken heeft of dat het een uiting is van een voor geheel Nederland geldende gedragslijn. Het uitstel van het EVC-congres van november 1955 naar Januari 1956 toont wel aan, dat de EVC-leiding gezien de internationale ontwikkeling nog zoekende is naar de juiste tactiek. Bovendien kan de voor de leidende bonden niet zo gelukkige afloop van de grote stakingen van het Amsterdamse overheids-personeel en van de havenarbeiders in Rotterdam en Amsterdam zijn terugslag vinden in het huidige, meer voorzichtige beleid van de EVC.

Niettemin is deze tactiek geheel in de lijn van de jongste verklaring van het Uitvoerend Bureau van het WVV, terwijl ook de hiervoor gemelde "principes", waaraan volgens Alain le Léap een goed vakbondsbestuurder voortdurend aandacht moet schenken door deze wijze van handelen niet worden geschonden.

De voor een "breed" publiek bedoelde propaganda dient niettemin zoveel mogelijk te worden opgevoerd. Het is de EVC er vooral om te doen de niet-communistische arbeiders zoveel mogelijk te activeren voor de door haar gestelde doelen, in de hoop, dat de druk der arbeiders op het loonbeleid, zowel dat van de Regering als van de ondernemers, belangrijk zal toenemen.

Om deze redenen wordt veel aandacht besteed aan de "methoden van super-uitbuiting in de kapitalistische landen". In het blad "De Werkers in de Metaalnijverheid", d.d. 24 oktober 1955 wordt melding gemaakt van een bijeenkomst van het administratief comité van de Vakverenigings Internationale in de Metaal en Machinebouwindustrieën (VVI-Metaal) van 8 - 11 september j.l. in Praag. Het administratief comité feliciteerde zich met het besluit van het WVV om een "grote internationale enquête over de voorwaarden van de superuitbuiting" te houden in de kapitalistische, koloniale en afhankelijke landen en nam zich voor actief bij te dragen aan het succes van deze enquête.

In Nederland werden o.m. door "De Metaal" en de "Chevofa" vragenformulieren ter invulling aan de leden uitgereikt, betreffende de sociale voorzieningen in de bedrijven waar zij werkzaam zijn. Tevens worden vragen gesteld aangaande de productiviteit. Ook de andere VVI's van het WVV leveren hun aandeel in deze enquête.

HOOFDSTUK III - ACTIVITEIT VAN INDONESIËRS, CHINEZEN,
WEST-INDIËRS ETC.

Studenten

De communistische Indonesische studentenvereniging "Panitera Peladjar dan Pemuda Indonesia" (P.P.P.I.), die geruime tijd praktisch niets van zich heeft doen horen, organiseerde kort geleden een samenkomst in het clublokaal "Permai" te Amsterdam. Een der bestuursleden sprak daar over "indrücken van het Jeugdfestival te Warschau", juli/augustus '55. Enkele Indonesische communistische studenten zijn ook op het festival in Polen geweest.

Een tweetal Indo-Chinese studenten gaf ter vergadering in "Permai" onomwonden blijk van de grote indruk, welke het festival op hen had gemaakt.

Het jaarlijks congres der nationalistisch georiënteerde Indonesische studentenvereniging "Persatuan Peladjar Indonesia" (P.P.I.) werd 29 oktober j.l. te Rotterdam, de plaats waar deze vereniging gevestigd is, gehouden. Het heeft niets van belang opgeleverd.

De "Persatuan Peladjar Indonesia" (P.P.I.) kreeg in Amsterdam een nieuw afdelingsbestuur. Een der leiders van de in de aanvang genoemde communistische P.P.P.I. heeft daarin zitting. Hij is tevens een der vooraanstaande figuren van de bekende "Perhimpunan Indonesia", zodat beide communistische verenigingen enige invloed kunnen uitoefenen in de afdeling Amsterdam van de P.P.I.

Surinamers

De Surinaamse verenigingen in Nederland hielden enkele besloten vergaderingen en enige feestelijke samenkomsten. Bij het vertrek van H.M. de Koningin naar de West waren op Schiphol vertegenwoordigers van "Het Surinaams Verbond" (Amsterdam) en "Sr'nang Kondre" ('s-Gravenhage) aanwezig. De overige verenigingen, n.l. "Ons Suriname", "Wie Eegie Sanie" en de "Surinaamse Studenten Vereniging", alle te Amsterdam, waren niet vertegenwoordigd. De verklaring van hun afwezigheid ligt mogelijk hierin, dat zij volledige souvereiniteit voor Suriname blijven eisen en de huidige vorm van zelfstandigheid van dit gebied volkomen onaanvaardbaar achten.

Schepelingen

Een der laatste nummers van "Varend Nederland", orgaan van de "Algemene Nederlandse Bond van Zeevarenden" (A.N.B.Z./E.V.C.) bevat een ongesigneerd artikel over de levensomstandigheden der Westindische schepelingen van de K.N.S.M. Uitvoerig is daarin hun positie in beschouwing genomen. Zij zouden dagelijks ongerechtigheden ondervinden. Het wordt een gelukkig verschijnsel geacht, dat zij zich meer en meer gaan organiseren.

Bedoeld zal wel zijn, dat Westindische schepelingen zich aansluiten bij de A.N.B.Z./E.V.C., maar of dit in betekende mate gebeurt is twijfelachtig. Het geschrevene is wellicht bedoeld als een wenk aan de niet-georganiseerden om zich aan(een) te sluiten. Van de opbouw van een eigen organisatie is niet gebleken.

Chinese eenheids-vereniging

De reeds geruime tijd te Amsterdam bestaande "Hua Chiao Liem He Hwei" is opgeheven en vervangen door een onder een nieuw bestuur staande vereniging, welke bedoeld is voor alle Chinezen in Nederland. In overleg met de uit Peking in ons land aangekomen Chinese Zaakgelastigde zou bepaald worden welke naam de nieuwe vereniging zal krijgen.

HOOFDSTUK IV - AGENDA

<u>Datum</u>	<u>Bijeenkomst</u>	<u>Plaats</u>	<u>Organisatie</u>
1956			
20-22 jan.	<u>4e Congres van de E.V.C.</u>	Amsterdam	E.V.C.
februari	<u>20e Congres v.d. C.P.S.U.</u>	Moskou	C.P.S.U.
+ voorjaar	Conferentie over Internationale samenwerking van studenten	vermoedelijk Zwitserland	I.U.S.
mei	Internationale Conferentie van Journalisten	vermoedelijk Zwitserland	I.O.J.
+ 14-17 juni	Conferentie van Europese Vrouwen voor gelijke salariering	-----	W.V.V.
+ augustus	4e Wereldcongres van Studenten	Tsjecho-Slowakije	I.U.S.
+ december	Internationale Conferentie van Transportarbeiders	-----	V.V.I.- Transport

HOOFDSTUK V - OVERZICHT DER STAKINGEN IN DE MAAND OKTOBER.

10-11-1955

HOOFDSTUK V.

Stakingen overzicht in
October 1955.

<u>Bedrijf</u>	<u>Aanleiding</u>	<u>Inmenging Vakbonden</u>	<u>Resultaat</u>	V o l g n o
Schilders- bedrijf J.OOSTEROM te Asd.	Loongeschil	Geen	Eisen gedeel- telijk inge- willigd.	1
Aannemer DE REE te Asd.	Ontslagkwestie	EVC gaf ad- vies	Ontsl. arb. weer aange- nomen	2
Sleepboot- bedr. Bin- nenvaart Maasbracht	Sleeptarieven	Geen	Eisen gedeel- telijk inge- willigd.	3
Brandstof- fenbedr. te Asd.	Looneisen	ABT/EVC	Eisen gedeel- telijk inge- willigd.	4
NV BURMANN Bouwnat. en Brandstof. Haarlemmer- liede	Looneisen	Mislukte poging van EVC	Eisen voor 25% ingewil- ligd.	5
Fa. P.Ter HAAK Classi- ficeerbedr. te Asd.	Looneisen	Metaal/EVC	Directie zegde overleg toe	6
A.Ph.v.d. KUIL bouw- bedr. Asd.	Ontslagkwestie		Eisen inge- willigd	7
Fa.A.K.MEIJ te Asd.	Sympathiestaking met arb. Fa. TER HAAK			8
NV Mach. fabr.en Scheepsw. P.SMIT Jr. Rotterdam	Tariefkwestie	NVV	Tarief zal worden her- zien	9

HOOFDSTUK V

Stakingen overzicht
October 1955V
o
l
g
n
o

<u>Bedrijf</u>	<u>Aanleiding</u>	<u>Inmenging</u> <u>Vakbonden</u>	<u>Resultaat</u>	
NV "Nijver- heid" text. bedr. te Enschede	Verzet tegen ploegen- stelsel	Geen	Geen	10

V o l g e n d e

Begin in vorige maand	De onder de stakingsstreep vermelde getallen geven het aantal stakers aan. De boven de stakingsstreep vermelde getallen geven het aantal arbeiders aan dat in normale toestand werkzaam is.
.	staking met vooraf bepaalde tijdsduur (korter dan 24 uur)
-	staking met vooraf bepaalde tijdsduur (24 uur of langer)
=	staking met niet vooraf bepaalde tijdsduur.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----

10

==
43